

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

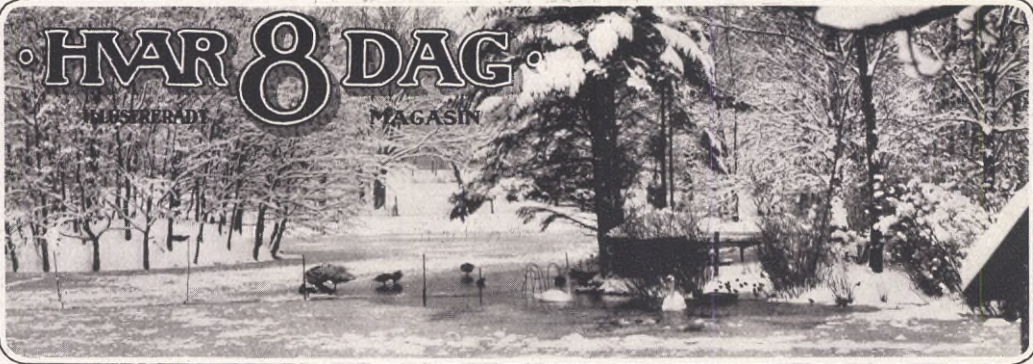

HVAR 8 DAG

KLASSERAD

MAGASIN

TIVOLIPARKEN I KRISTIANSTAD. — FOTO. E. A. LILJEROTH, KRISTIANSTAD.

21:STA ÅRG.

DEN 11 JANUARI 1920

N:O 15

Foto. Rahmn, Lund.

Kliche: Bengt Silfversparre.

H. Nilsson-Phleg

I dessa dagar, då det stora världskriget håller på att få sin även officiella avslutning genom ratifikationsakternas utväxling mellan Tyskland å ena sidan och ententens ledande makter å den andra, är det endast en gård av tillbörlig tacksamhet, om tankarna i vårt land gå till den enskilde svenske man, vars förtjänst mer än någon annans det är, att vårt folk under avspärrningens dagar lyckades genomkämpa svårigheterna utan uppenbar nöd. Det är icke för mycket sagt, att utan professor Herman Nilsson-Ehles utomordentliga insatser på utsädesförädlingens område vår inhemska brödsädsproduktion missväxtåret 1917 skulle sjunkit till en så låg siffra, att vi knappast skulle lyckats komma helskinnade genom bristtiden. Även under innevarande och närmast följande år, då världstillgångarna på det dagliga brödet komma att förbli inskränkta i förhållande till de oerhörda behoven, är och kommer det att bli honom vi hava att tacka för, att vi med förtröstan kunna se framtiden an. I dessa dagar har han ytterligare fäst uppmärksamheten på sig genom det storstilade förslag till ett institut för praktisk botanik i Göteborg, hvarigenom ställts i utsikt att med den botaniska vetenskapens hjälp ytterligare avsevärt höja vår modernärings avkastning utan ökade odlingskostnader, därigenom givande ett nytt betydelsefullt bidrag till upprätthållande av vårt lands ekonomiska självständighet och oberoende av en främmande handelspolitiks ryckfulla växlingar.

Nils Herman Nilsson-Ehle hör till de lyckliga, vilkas vaggas stått "söder om landsvägen". Han är nämligen — den 12 februari 1873 — född i Skurup, son till lantbrukaren Nils Nilsson därstädes och hans maka Elin med samma efternamn. Efter mogenhetsexamen i Malmö 1891 ägnade han sig i Lund åt naturvetenskapliga, särskilt botaniska studier, aflade filosofie kandidatexamen 1894, medföljde den Stadlingska expeditionen till Sibirien för efterforskning av Andréas och hans följeslagares på den olyckliga Nordpolsballongfärden öde och gjorde omfattande botaniska undersökningar inom Lenas flodområde 1898—99 samt aflade filosofie licentiatexamen 1901.

Året därefter hade Nilsson-Ehle emellertid mot tagit anställning vid Sveriges utsädesförenings växtförädlingsanstalt på Svalöv och därmed beträtt den bana, som skulle bli till största välsignelse för vårt land, på samma gång den förde hans eget namn till världsberömmelse. De undersökningar, vilka han här utförde med korsningar mellan olika havre- och vete-sorter, blevo av grundläggande betydelse för växtförädlingen i det hela och med lycklig hand tillämpade han sedermera de sålunda vunna forskningsresultaten i praktiken. Flera av våra bästa nyare spannmålssorter t. ex. de berömda veteslagen Grenadier II och Extra Square head II, Pudelve, Thulevete m. fl. ävensom havrevarieteterna Segerhavre, Klockhavre II, Fyrishavre och Kronhavre har man sålunda väsentligen honom att tacka för. Under allt detta praktiska arbete bevarade han emellertid sin forskningshåg oförminskad och frisk. År 1909 förvärvade han sig filosofisk doktorsgrad på en avhandling, som tillika av Vetenskapsakademien belönades med Björkenska priset, samma år förordnades han till docent i Lund, erhöi samtidigt kallelse till professor i växtförädling vid Kaiserliche Landwirtschaftliche Akademie i Teschen (Böhmen), vilken kallelse han emellertid till lycka för vårt land ansåg sig böra avböja, utsågs år 1911 till ledamot av permanenta internationella kommittén för ärtflichetskongresser, kallades 1912 till ledamot av landbruksakademien, mottog 1913 uppdrag av rumäniska regeringen att biträda därvarande agrikulturella myndigheter vid organiserandet av utsädesförädlingsarbetet i detta land och utnämndes slutligen

år 1915 till innehavare av den genom professor Bengt Lidfors' frånfalle ledigblivna biologiska professuren vid Lunds universitet.

Genom denna utnämning uppstod emellertid en fara för, att den utmärkte ärtflichetsforskaren och växtförädlaren skulle ryckas bort från sitt egentliga arbetsfält. Redan under tiden för beföringsärendets handläggning hos de akademiska myndigheterna höjdes därför röster till förmån för inrättandet av en särskild personlig professur åt honom för att sätta honom i stånd att helt ägna sig åt den forskningsgren, inom vilken han redan frambragt så lysande resultat. Förslaget vann livligt understöd i prässen, och till 1917 års riksdag avläts proposition i ämnet, som också av riksdagen bifölls. Samma år utnämndes han till professor i ärtflichetslära vid Lunds universitet och föreståndare för det institut för ärtflichetsforskning, till vars upprättande i Åkarp invid Alnarps landbruksinstitut medel samtidigt blevo anvisade. Sedermera har han livligt tagits i anspråk av folkhushållningskommissionen, särskilt för ordnandet av den under kristiden brännande utsädesfrågan.

Det är närmast under dessa senaste år gjorda erfarenheter, som föranlett Nilsson-Ehle till framläggande på intresserade göteborgares anmodan av det betydelsefulla program för ett institut för praktisk botanik i Göteborg, som inledningsvis i korthet omnämndes. I detsamma framhålles vikten av, att ett planmässigt och målmedvetet förädlingsarbete igångsättes för fleråriga trädgårdsväxter, särskilt fruktträd, i det tvivelsutan på denna väg givande och hårdiga fruktorter skulle kunna åstadkommas, vilka skulle göra vårt land mindre beroende av utlandet än för närvarande är fallet. Men framför allt betonar han vikten av utvecklandet vid ett dylik institut av en vetenskapligt arbetande utsädeskontroll. Vilken betydelse en sådan skulle få kan man bäst förstå därav, att enligt vad Nilsson-Ehle upplyser den ödesdigra rågmissväxten 1917 skulle kunnat helt och hållet undvikas, därest en sådan kontroll då hade varit organiserad: denna missväxt berodde nämligen icke på väderleken, såsom många föreställt sig, utan på utsädes nedsmittning med en mögelsvamp, snömoegel, vars verkningar med lätthet skulle kunna förebyggts, om uppmärksamheten varit riktad därpå. Än vidare påpekar han vikten av att utsädeskontrollarbetet utsträcker till undersökning av bland annat de bästa lagringsförhållandena för utsäde, då det i mellersta Sverige i hög grad kommer an på möjligheten att använda fjolgammalt råg- och veteutsäde för att kunna verkställa sädden så tidigt, att bästa avkastning tryggas. Med stor styrka understryker han, att det numera i nästan ännu högre grad gäller att skaffa tillräckliga kvantiteter kvalitativt goda utsäden av redan befintliga sorter än att frambringa nya sådana; i varje fall är det på den förra vägen de största omedelbara resultaten skola kunna uppnås. Med mycken tillfredsställelse upptager han tanken att förlägga ett botaniskt institut för tillvaratagande av de viktiga uppgifter till utsädeshandels höjande, som innefattas under begreppet frökontroll i vidsträckt mening, till Göteborg icke blott på grund av denna stads egenskap av vårt lands viktigaste handelsstad, utan även med hänsyn till angelägenheten av att förskaffa det förut i landbruksvetenskapligt hänseende vanlottade västra Sverige ett modernt växtforskningscentrum.

Det är lifligt att hoppas, att även detta nyaste uppdrag av Nilsson-Ehle till vår jordbruksnäringens höjande på samma gång som till den vetenskapliga forskningens främjande utan uppskov må bli förverkligat. Såväl enskilda som staten synas därvid böra lämna sin oförbehållsamma medverkan.

Från Lund ingick den 28 december underrättelse, att f. professorn i fysik därstädes J. R. Rydberg av döden befriats från ett treårigt, obotligt lidande.

Johannes (Janne) Robert Rydberg var född i Halmstad den 8 november 1854, son till handlanden Sven Rydberg därstädes och hans maka Maria Andersson. Efter fullbordade akademiska studier i Lund blev han docent därstädes först i matematik och därefter i fysik.

I hög grad fick Rydberg göra bekantskap med den bittra lott, som tidigare ännu mera än nu var förunnad den obehörade akademiske läraren i Sverige. I icke mindre än två årtionden fick han trots ovanlig begåvning och glänsande lärdomsmeriter gå obefordrad utan annan fast inkomst än det arvode på 1,500 kr., som var förenat med assistentbefattningen vid fysiska institutionen. Professorn i fysik, född 1824 och sålunda i själva verket avgångsberättigad 1889, envisades att kvarstå ända till 1897 och därefter uppehöll varje-handa vidrignet ytterligare Rydbergs befordran ända till 1901, då han äntligen vid 47 års ålder erhöll ett extra ordinarie professorsämbete, som avkastade 3,000 kr. i lön jämte 1,500 kr. i tjänstgöringspångar. Först med 1909 års ingång, vid 54 års ålder vart Rydberg ordinarie professor.

Efter porträtt.

Kliché: Dringt Sjöfversparre.

F. D. PROFESSOR J. R. RYDBERG.
F. 1854. † 28 dec.

De tryckande ekonomiska förhållandena, som tvungo honom att ägna sin tid jämväl åt den mest elementära undervisning, hindrade honom emellertid icke att med iver ägna sig åt sin vetenskap. Vår svenska Nordisk Familjebok, som icke gärna utelämnar ens den obetydligaste rimsmidare, känner visserligen icke Rydbergs namn, men till gengäld torde han i utlandets vetenskapliga värld intaga en plats närmast efter Svante Arrhenius som den mest bekante svenske fysikern i nutiden och den berömda s. k. Rydbergiska konstanten kommer med all säkerhet att föra hans namn till eftervärlden likaväl som de Rydbergiska lagarne. Mot slutet av åttiotalet voro de flesta ämnens spektra under normala förhållanden kända, men något sammanhang mellan de många spektrallinjer, vartill ett och samma kemiska element gav upphov, hade ännu icke påvisats. Det var här Rydberg gjorde sitt inlägg. Genom vidlyftiga beräkningar och en tillsats af icke obetydlig spekulativ intuition lyckades det honom påvisa, att ett grundämnes spektrallinjer kunde indelas i vissa serier av den beskaffenhet, att inom varje serie spektrallinjernas våglängder och svängningstal stå i ett enkelt matematiskt beroende av varandra.

Forts. å sid. 238.

nom påvisa, att ett grundämnes spektrallinjer kunde indelas i vissa serier av den beskaffenhet, att inom varje serie spektrallinjernas våglängder och svängningstal stå i ett enkelt matematiskt beroende av varandra.

Efter porträtt.

Kliché: Dringt Sjöfversparre.

FRU MATHILDA BROSTRÖM.
F. 1842. † 24 dec.

Två av Göteborgs på grund av sin sociala ställning och filantropiska verksamhet bemärkta kvinnor fru Mathilda Broström och fru Eleonore Johansson hava gått ur tiden.

Fru Mathilda Broström, framlidne skeppsredaren Axel Broströms efterlämnade maka, avsmnade stilla och utan föregående sjukdom den 24 dec. i sitt hem i Göteborg. En märklig och sällsport lycklig levnadsbana har därmed lyktats. Den bortgångna, som var född den 10 januari 1842 i Ölme socken, Värmland, av fattiga föräldrar, förenades 22 år gammal i äktenskap med sjökaptén Axel Broström i Kristinehamn, även han utgången från ett anspråkslöst hem. Genom de båda makarnes arbetsamhet och kloka hushållning vann dock välståndet snart nog fast fot i deras hem.

Sedan familjen 1882 överflyttat till Göteborg fann kapten Broström där ett större och tacksammare verksamhetsfält för sin långt över vanliga mått nående affärsbegåvning. Den

Forts. å sid. 238.

Efter porträtt.

Kliché: Dringt Sjöfversparre.

FRU ELEONORE JOHANSSON.
F. 1844. † 29 dec.

T. h.:

FRU HEDVIG STOUSLAND, FÖDD IBSEN, "den enda av sina släktingar med vilken Henrik Ibsen stod i förbindelse och utbytte meningar". Fyllde härom dagen 83 år — Efter porträtt.

Polmak i norska Östfinmarken har i dagarna fått en ny innehavare av länsmanbefattningen. Denna för utomstående rätt likgiltiga händelse är dock i så måtto anmärkningsvärd, att den nye länsmannen, Richard Bernhard Kohlström, direkt härstammar från "Borgarkungen" Ludvig Philip av Frankrike, vars regeringstid inföll under åren 1830—48. På 1790-talet besökte den ifrågasvarande fursten som då bar titeln hertig av Orleans och på grund av republikanernas fiendliga stämning icke vågade uppehålla sig i Frankrike, de skandinaviska länderna. Från Norge gick färden till Nordfinland, där hertigen för en tid av två år vistades i Muonio med bostad i prästen Kohlströms hem. Där vistades jämväl prästfruns syster, en svenska, Beate Vallum, bördig från Stockholm. Hon gav livet åt en son, till vilken den unge hertigen var fader. Gossen, som växte upp i prästgården antog namnet Kohlström. Längre fram överflyttade han till Tana i Norge. Hans son, Johan Erik, var fader till den nu utnämnde länsmannen.

Efter fotografi.

Kliché: *Reynol Silfverqvisten.*

T. v.:
SUNDEVIGSKA
SAMLINGARNE I
LILLEHAMMER,
Norges Skansen,
har fått en märk-
lig gammal kyrka
från Gudbrands-
dalen, den bekanta
Garmokyrkan,
uppsatt.

T. h.:
EN ÄTTLING AV
KONUNG LUD-
VIG PHILIP AV
FRANKRIKE
LÄNSMAN I
NORGE:
Richard Bernhard
Kohlström.

Efter porträtt.

Kliché: *Reynol Silfverqvisten.*

De berömda *Sundevigiska samlingarne* i Lillehammer, Norge, bland de intressantaste kulturhistoriska samlingarne i Skandinavien, hava i dagarna fått en utomordentligt värdefull tillökning, i det att den bekanta *Garmokyrkan* rests på Marhaugen, där museet har sina samlingar. Kyrkan stod ursprungligen i Lom i

Gudbrandsdalen och nedrevs till grunden för fyrtio år sedan, varefter timret i småposter bortsålades runt hela bygden. Genom ett lika energiskt som uthålligt arbete har det lyckats att åter samla de olika byggnadsdelarne och att med dem åter uppföra kyrkan i dess gamla skick.

Foto. Ellqvist, Stockholm.

Kliché: Kem. A.-B. *Reynol Silfverqvisten, Sjölin-Clig.*

EN KOPIA AV DET NORSKA OSEBERGSSKEPPET I STATENS HISTORISKA MUSEUM. Text å sid. 135.

Foto. A'lvéd, Ghg.

RÖDA STJÄRNAN I GÖTEBORG. Deltagare i en i dagarne avslutad kurs.

Kliché: Druf Ståfersparre.

Föreningen "Röda Stjärnans" krets i Göteborg har under höstmånaderna anordnat en kurs för damer i hästvård, den första kursen av detta slag i västra Sverige. De nio deltagarinnorna visade sig vid kursens avslutning hava inhämtat synnerligen goda kunskaper i de ämnen undervisningen omfattat, hästkänedom, behandling av sjukdomar och olycksfall m. m.

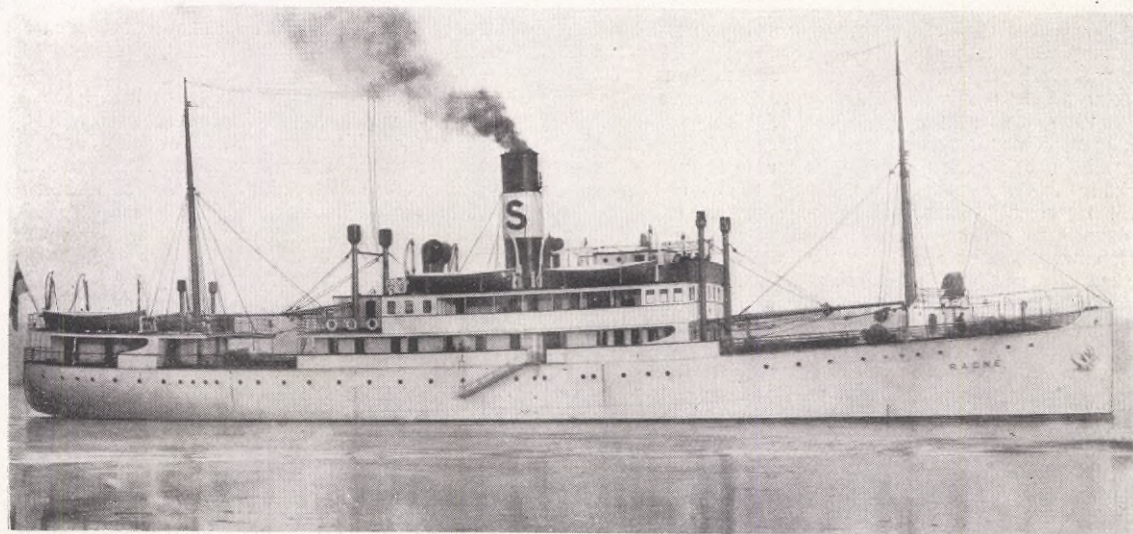
Den under namnet "Röda Stjärnan" kända stora sammanslutningen har satt som sin uppgift att höja intresset för djurvården bl. a. genom utbildningskurser för såväl manlig som kvinnlig frivillig personal samt vidare att anskaffa erforderlig materiel för djurens vård och transport och slutligen att upprätta anstalter, i vilka sjuka och sårade djur kunna omhändertagas och vårdas.

*

Från Oskarshamns mekaniska verkstad har i dagarna till Stockholms rederiaktiebolag Svea levererats en ny stor passagerarångare "Ragne", som vederbörligen ankommit till Stockholm och förtöjts vid Skeppsbron. Den nya ångaren som rymmer 130 första, 47 andra och ett mindre antal tredjeklasspassagerare, kommer sannolikt att insättas på Åborouten.

"Ragne" är den tredje svenska ångaren med turboelektriskt maskineri och mäter omkring 900 nettohk. Dess turbiner utvecklade vid provturen i medeltal 1385 axelhästkrafter och farten är vid normal gång 14 knop och 16 vid forcering. Den är byggd för Nordsjöfart till Veritas högsta klass, helt och hållet av stål samt shelterdäckad. Fartyget kan utom passagerare även ta 750 ton last och alla tänkbara tekniska hjälpmedel ha tagits i anspråk för att möjliggöra största besparing av lastningstid.

Befälhavare blir kapten N. Gurenus. En systerbåt till "Ragne" ligger för övrigt redan på slip vid Oskarshamnsvarvet att levereras till Sveabolaget i april 1920.

STOCKHOLMS REDERI A.-B. SVEAS NYE TURBINÅNGARE "RAGNE". Det kan ju ha ett visst intresse att sammanställa den nya bild av ett högmodernt fartyg med den vidstående bilden av en månghundra år gammal farkost, på sin tid nog så ställig.

JAG hade kommit över de frostiga bergen från mitt läger borta i den lilla kolkjojan och hunnit fram till torpet vid sjön. Det var en vindstilla, kylig morgon, där det höstliga färgspelet av röda aspar tände sina eldar på de branta granskogsstränderna omkring vattnet. Kärrlaggarnas vitgröna tuvor voro frusna, det knastrade svagt, när jag trampade på dem, och ljudet skrämdde ibland några nötskrikor, som fladdrade bort mellan stammarna. På branterna ned mot stranden var asparnas bark avskalad högt upp mot lövverket — det hade varit älg i skogen i fjol vinter. Nere i granslutningen steg en smal, blå rökpelare rätt upp i den klara, kyliga morgonluften. Där låg torpet, en ensam liten boning i ödemarken.

Det var min avsikt att höra mig för, om torparen ville ro åt mig en dag i sjöns vassar, ty jag ämnade skjuta änder, som på hösten slogo ned därute i stora flockar. Jag steg alltså in i stugan och framställde mitt ärende. Nej, torparn gick inte att få, ty han var redan ute på verke, men Anna kunde få ro åt mig. Jag tittade på lilla Anna. Hon var kanske elva år, liten och späd men med små grova nävar och med förståndiga ögon och en liten fast mun, som såg ut att kunna hålla sig tyst. Skulle hon orka ro, den lilla lammungen? Nåja, vi kunde ju alltid försöka, årorna kommo fram, och Anna och jag gåvo oss ned till stranden, där ekorna lågo, och sköto ut.

Det var inget fel på flickans rodd. Mot aftonen hade vi kommit till andra änden av skogsvattnet, mörkret föll, och sjön blev skum och villsam. Jag förklarade det bäst att Anna följde mig till kolkjojan, som låg helt nära, och hon följde mig tyst och stillsamt. Jag stekte fläsk och kokte kaffe, vi äto och gingo till ro. Anna fick min päls att svepa om sig på britsen. Inom några ögonblick sov hon, tyst och liten och omärklig som hon varit hela dagen. Och där jag själv låg på den andra britsen och under halvslutna ögonlock tittade på hällens fälnande glöd, anade jag icke att jag räddat denna lilla skogsblomma som man räddar en hjortkalv undan döden, och att hon redan anförtrötts mig som något, man icke kan stöta bort.

När det ljusnade över sjön och gryningen brast fram över österbergen, voro vi redan åter i båt och ute på vattnet. Nu pratade jag litet med Anna. Fick veta, att hon var den äldre av två systrar, att mor var klen och far litet "underlig". Anna var rädd för honom, och mor och syster också. Han läste mycket i bibeln och gick omkring och mumlade. En gång skulle han hugga av sig handen, "som var honom till förgäring", men hade bara råkat fingrarna, som blevo kvar på kubben. Han lät sig nöja med det. Hon hade också en farbror, som troddes vara i Amerika, och slutligen en morfar, som var fattighjon i grannsocknen. Det var hela släkten.

Vi gled in i viken, som gick fram mot torpet, och stego i land. Jag följde Anna upp till stugan för att få en kopp kaffe. Men i stugan kunde man inte gärna vara. Varför är snart berättat. Det låg tre lik därinne — fars och mors och lillasysters. Det var lätt att förstå hur det gått till. Torparn hade grubblat en smula för djupt på det han brukade grubbla på, gått upp i natten och "befriat" dem alla. De voro väl hos Gud nu. Bara lilla Anna hade inte fått vara med.

Hon stod stel och vit i dörren och såg på de sina. Så skrek hon till, ett gällt och likväl hest djurskrik, och kastade sig över den döda modern. När jag lyfte

upp henne och bar henne ned i båten, var det som om jag burit ett skjutet djur.

Vad skulle jag göra med barnet, som ödemarken så lagt i mina armar? Jag stod med min börda i famnen några sekunder, innan jag steg i båten, och såg på den mörka åsen hinsides sjön. Dess aspar flammade och glödde i barrdunklet, ett lätt töcken steg ur det höstliga vattnet, bergen glittrade av dagg. Vildmarken stod kylig, prunkande och oberörd, men aldrig hade den tyckts mig så fylld av hemlighetsfullt, personligt liv. Den talade till mig. Den sade mig: "Jag har ofta givit dig mitt villebråd under dödens insegel. Se här! Ett nytt villebråd ger jag dig, också det under dödens insegel, men inte till död utan till liv. Den börden är inte tyngre för dina unga skuldror än rådjuret, du bar hem i går!" Och det kom en doft över sjön, fylld av höstlig ånga, i samma ögonblick. Mitt bröst fylldes därav, mitt mod blev övermod, och jag nickade glatt och allvarligt över min börda mot ödemarken, innan jag steg ned i båten.

Men medan jag rodde hemåt över sjön, började betänksamhetens ande tala till mig. Den sade: "Giv dig icke in i några dårskaper. Tag av här vid holmen och ro söderut ned mot byn. Gå till prästen och anförto flickan åt honom". Jag skakade på huvudet. "Då kommer den stackarn på roten, ty vår Herres tjänare är en stor kommunalman". Men betänksamheten svarade: "Nå, vad rör det dig. Det är hans sak och inte din. Du är förryckt av den vackra morgonen". Jag höll nästan på att ge betänksamheten rätt, då min blick föll på flickan. Hon låg i båtens för med huvudet gömt i armarna, orörlig som om även hon varit död. Hon låg på samma plats som mitt villebråd ofta legat, när jag rott hem med det i en strålände höstmorgon. Och i ett nu — medan en vindfläkt av kåda och porsdoff drog över sjön — blev jag trotsig och jublande i hjärtat: "Se jag rör hem med mitt ädlaste villebråd!"

Jag skulle i detta ögonblick icke ha tillåtit någon i världen att taga det ifrån mig. För min blick låg det några sekunder samma hemlighetsfulla dager över flickans gestalt som över ett skogens rådjur, jag skjutit — en vildmarkens hemlighet jag erövrat och givit namn.

Och jag fortsatte min rodd över det krusande vattnet. Det var blått som en sommarhimmel, och solen lyste.

Underliga, röda höstdagar, underliga blåa luft över bergen! Jag minns ingen höst med så mycket av horisont och vidder som denna, när lilla Anna var med mig i skogen. Jag minns ingen höst, när stämningen, frihets- och lyckokänslan var så förbunden med varje minsta handling, jag tog mig för, som denna, då hon rodde med mig på sjöarna. Jag var medveten därom redan då, och när hon somnat i min päls på britsen om kvällarna, satt jag ofta vaken vid elden och undrade: Är det hon eller är det något i mig själv, som är orsaken till detta? Hon? Hon går tyst och lydigt i mitt fotspår; jakthunden min, Jabek, är inte mera stillsam och lydig. Men, låt mig se — om jag sköte Jabek... eller han doge... skulle det inte uppstå ett stort tomrum i mitt liv? Förvisso. Jag håller av Jabek, jag håller mycket av honom.

Och jag tänkte vidare: Det var ett likadant tomrum innan Anna kom. Jag visste bara inte om det. Nu är tomrummet fyllt. Det är därför luften sjunger. Det var det jag hörde i vindsuset över vattnet, när jag rodde hem med henne och hon såg ut som ett litet skjutet villebråd.

Anna vaknade med mig om morgnarna, följde mig och Jabek ut till jakten, vandrande med mig över de frostiga bergen, genom skogarna, genom den våta och frusna myren. Jag glömde bort, att hon var en liten elva års unge, jag tog ingen notis om hennes trötthet, ty jag tänkte inte på att hon kunde bli trött, jag lade skjutet villebråd på hennes axlar, och hon klagade aldrig. Men hon somnade med ens om kvällen, och hon log aldrig.

Hon log aldrig. En afton varseblev mitt minne plötsligt detta. Jag hade aldrig tänkt på det förr. Jag såg bort mot britsen, där hon låg. Eldskenet belyste hennes lilla solbrända och ändå bleka ansikte. Hon sov med läpparna lätt åtskilda, och för första gången såg jag, att hon hade långa ögonfransar av mörkare färg än håret. Jag såg också, att hennes mun i sömnen var fylligare än då hon var vaken. Det var vackert. Hon hade också en välformad fast låg panna, och hennes ansikte smalnade nedtill i en vacker oval.

Jag greps med ens av ett starkt begär att se detta lilla ansikte le. Jag vet inte vilka besynnerliga medel jag skulle använt därtill, om hon varit vaken; jag var ju härskare i kolkojan och van att bli åtlydd, när jag ville något — men sömnen är ett heligt ting i lägerlivet, och så långt hade jag icke kommit i min ensamhets härskarvanor att jag glömt det. Jag blev helt orolig. Jag gick fram och tillbaka de fyra stegen mellan min brits och spiselhällen. Jag gick där medan klockan blev tio och elva. Och medan jag irrade så, emellanåt kastande en skygg blick på det lilla vackra, sovande ansiktet över pälsen, gick jag sakta och ovant steg för steg tillbaka i tankarna på vägen till människorna, till livet med hänsyn och ofränkligheter, till min egen barndom med dess tungomål och uttrycksätt för att söka erinra mig hur man kommer ett barn att le.

Jag var fast besluten att få henne att le. Det var ett behov för mig.

När mitt fickur, som hängde på järnkroken över min brits, visade midnattstimmen, fick jag plötsligt en idé. Det var kanske en klumpig och barnslig idé. Men den fyllde mig så helt, att jag i ett nu kastade på mig stortrojan och stövlarna och gav mig iväg ut. Nere i byn bodde en handelsman, hos vilken jag brukade köpa ammunition och tömma ett glas, om så föll sig. Han hade ett rikt sorterat varulager, där fanns allt från amerikanskt fläsk till sidenvaror. Jag var övertygad att denne handelsman skulle ha vad jag sökte — jag hade beslutat mig för att köpa en docka åt Anna, en docka med ögon att falla upp och ner, som skulle ligga på britsen, när hon vaknade.

Det var månljust och stormigt i skogen den natten. När jag kom ned till sjön, var där ett eldspel i vågorna av skum och vind och månsken. Men jag hade medvind, när jag stack ut, och det gick som en motorfärd över sjön. Det var fyra kilometer och sen tre landsvägen. Jag kom fram till handelsmans hus vid halv två-tiden.

Jag gick runt gaveln och knackade på det fönster, där jag trodde han hade sin kammare. Efter en stund gläntade det på dörren, jag ropade, han kände igen min röst och kom ut.

Handelsman förde inga dockor i lager. Men han erbjöd mig sovplats över natten. Han trodde jag var drucken. Det tog en god stund, innan jag övertygade honom, att jag verkligen ville köpa en docka.

Han var en verklig handelsman. Han gick upp i sina barns sovkmammare och kom ned med en docka, som han sålde till mig för ett ganska högt pris. Det var också en rätt vacker docka.

Jag stoppade henne i fickan och skyndade bort till båtplatsen. Månen höll på att gå ned, när jag rodde ut. Nu hade jag sjön emot mig, och inom kort blev

det skumt över skogen. Men himlen var stjärnklar, så att vattnet förblev halvljust. Jag rodde och rodde. Fast jag just icke såg någonting annat än sjöarna, som gingo förbi mig, kände jag att det gick mycket långsamt. Ibland vred jag på huvudet och höll kurs efter Karlavagnen, som stod höstlig och stor över vattnet. Plötsligt, då jag ånyo tittade upp emot honom, tyckte jag, att han höll på att förlora i ljusstyrka. Jag hade ingen klocka med mig och blev rädd. Jag blev rädd att dagningen var nära och att Anna skulle vakna därhemma på britsen innan jag hunnit lägga dit dockan.

Då blev alltsammans med ens klart för mig. Det slog fram som en blixtnur ur min oro. Dockan!... Hur gå vi inte och köpa oss symboler här i livet för vad vi bäst vilja! Jag log mitt i mödan och stormen åt min meningslösa färd — jag förstod med ens, att Anna alls inte skulle begripa meningen med en docka på huvudgården, men i samma ögonblick förstod jag också vad jag syftat till med att söka väcka hennes leende. Jag ville ju bara glädja Anna! Och än mera: jag ville glädja henne för att jag höll av henne.

Så drucknade de logiska tankarne i stormen och mödan. Men dockan fanns kvar. Symbolen, den fattiga symbolen fanns kvar, och nu var det en nödvändighet för mig att utnyttja den. Det var inte längre Annas glädje, jag förband med dockan, det var min egen. Och när jag genomsvettig av ansträngning äntligen hunnit fram till kolkojan, smög jag, under Jabeks undrande blickar, dockan till Annas huvudgård med en ödmjuk bön om barmhärtigt förstående. Hennes glädje var min, och min morgondag skulle leva därav.

Jag tror, att hon begrep meningen med dockan ändå. Och jag tror, att hon blev glad åt den. Vi gävo den namn tillsammans: den hette Karin Sofia. Hon fick en särskild liggeplats på britsen, och hon införde något helt nytt i kojan. Man måste alltid ta hänsyn till Karin Sofia, och vi kappades om att ägna henne våra tjänster. Karin Sofia förenade oss på ett nytt sätt, hon blev det yttre uttrycket för den tillgivenhet, som för var dag växte sig starkare emellan oss. Genom henne skapades det bästa i vårt förhållande: förtroligheten. Lilla Annas underdåniga skygghet försvann — vi voro jämställda ty vi voro ju båda tjänare åt drottning Karin Sofia, vår tillgivenhets jordiska gestalt!

Och de långa höstnätterna susade och dånade utanför kojan.

Men omsider kom den dag, då jag skulle bryta upp ur mitt jägarläger och gå tillbaka till vad jag lämnat: den stora staden. Där väntade mitt hem och min syster på mig, ty hon förestod mitt hem. Och där väntade min borgerliga syssla. Vad skulle man i den stora staden säga, om jag kom hem med ett villebråd som Anna? Jag såg huru rätt Betänksamheten haft, när den talat med mig på sjön den där morgonen. Men jag kunde ingenting ångra. När taget brusade ned ur obygdens mot staden, satt Anna vid min sida.

Det blev en liten storm i enrum mellan syster och mig, så installerades Anna med Karin Sofia. Men i denna värld fanns det många människor och många förhållanden, som lade beslag på mig. Jag glömde tidtals alldeles bort mina vänner från kolkojan. På Anna gick det ju ingen nöd, tänkte jag. En viss förtrolighet tycktes ha uppstått mellan min syster och henne; jag gladdes ibland däråt vid en flyktig tanke, så dök jag åter med hela min varelse ned i storstadens och arbetets brusande virvel.

Sent en afton kom jag hem från en lång resa och gick till sängs i min kammare utan att ha träffat någon

Forts. å sid. 239.

1. DEN SVENSKA KOLONIEN I WIEN med m'nister Ewerlöf och konsul Olojson i spetsen jämte landshövding G. W. A. Roos, vilken å Svenska Röda Korsets vägnar överlämnar de svenska gåvorna och övervakar dessas fördelning. Bilden togs vid den julfäst kolonier gav för Wienerbarnen å Rådhuset.

Text å sid. 240.

Efter fotografier.

2 DE TVÅ SVENSKA JÄRNVÄGSTJÄNSTEMÄNNEN herrar E. V. Kull och A. E. Paulson (närmast å bilden) vilka medföljde det första nöthjulsståget och å bilden synas sammanträffa med myndighetspersoner i Wien. — 3 JULFÄST I RÅDHUSET FÖR WIENERBARN som varit i Sverige öfver sommaren. — 4. DE SVENSKA GÅVORNA BÖRJA UTDELAS T. h. konsul Olofson.

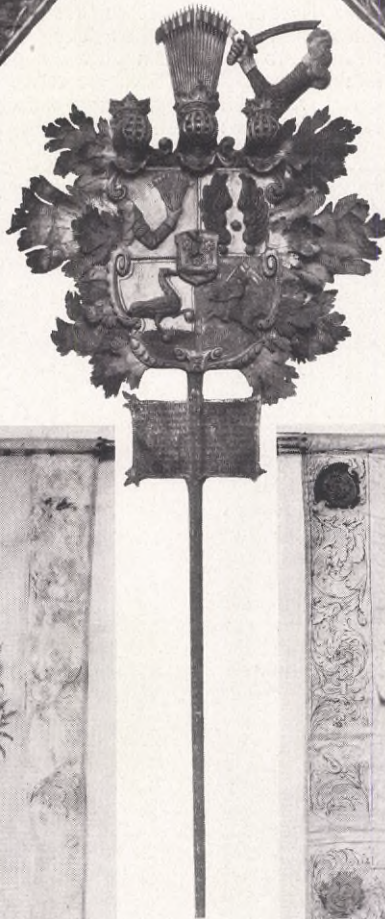
Riddarholmskyrkans restaurering som pågått sedan flera år börjar nalkas sin fullbordan. Restaureringen har kommit att draga längre tid än som ursprungligen beräknats beroende dels på att arbetena fått större omfattning och visat sig vara mera tidsödande än vad man väntat. Dessutom har kristiden medfört oanade leveranssvårigheter. Nu återstå emellertid i huvudsak endast en del installations- och upphängningsarbeten.

I Hvar 8 Dag den 26 mars 1916 visades en del bilder av i konstnärligt avseende förnämligare kistor i denna vårt lands förnämsta gravkyrka. Under det senaste året har kyrkans bestånd av begravningskonst av andra slag genomgått och konserverats. Då det möjligen kan intressera tidningens läsare skall här lämnas några bilder av begravningskonst av detta slag.

Det kan kanske för en modern människa förefalla något egendomligt att använda ordet begravningskonst och det medges att den verklighet som här ligger bakom ordet är i ovanligt liten grad tillfinnades i vår tid. Så har emellertid icke alltid varit förhållandet; särskilt under 1600-talet befann sig vårt lands begravningskonst på en hög ståndpunkt.

Den största prakten utvecklades

1. BEGRAVNINGSFANA för greve Gustaf Gustafsson av Vasaborg † 1653.
2. HUVUDBANER för riksrådet friherre Hans Wachtmeister † 1652.

lades under 1600-talet i likprocessionen. Den döde överfördes från sitt hem till begravningskyrkan "medh wederbörligh Process och Höghförmämligit medhflyie". Det tillhörde en adelsmans privilegier att bliwa förd till graven med ståndsenlig procession och det var de ofrälse strängeligen förbudet att bruka några av de ceremonier som voro utmärkande för en adelsman. I en kungl. resolution från år 1636 säges: "At ofrelsepersoner skole uti Lijk-Processer eller andre publice samqwäm tilmäta sig Adelige Titlar och Ceremonier, det håller Kongl. Maj:tt för ett stoort missbruk, til hwilkes hämmande Kongl. Maj:tt wil göra Ridderskapet och Adelen alt nådigt bijsänd, befalles dem som wederbör at hålla ther hand öfwer så at inthe här emot må skee och der något skedt wore lagligen avstraffas".

Begravningskonsten är under århundradets förra hälft huvudsakligen ansluten till själva processionen som kan betraktas som en stor rörlig konstnärlig komposition med inbördes väl avvägda delar. I densamma ingick massor av människor och hästar i praktfulla dräkter. Där bars även den dödes huvudbaner och hans vapen utskurna i trä och fästade på stänger. Under århundradets förra hälft hade dessa

- 3 och 4 BANER förda som länsfanor vid greve Gustaf Maurits Lewenhaupts begravning år 1700 och representerande hans svenska och tyska värdigheter.

Kilche Kem. A.-B. Benzt SUÖverparre, Södra -Gbg.

HUVUDBANER för
Torstens

greve Carl Ulrich
son † 1727.

härtil är tydli håll parallellt fram upptagits för stå förekomma i en fanor nämligen svarta och som för läns herrar den dighetstecken så

gen den att tvänne på skilda vuxna sedvänjor samtidigt tens förhöjande. Dessutom del processioner också andra sorgefanor som voro helt vanligen förekomma, samt röda blodsfanan. Även vär som greve- och friherrefa-

vapen ännu en ganska måttlig storlek men de tillväxte så småningom så att de slutligen blevo mycket svåra att bära. Dessa vapen avsågo att visa den dödes rang och härstamning.

Detta framställde man samtidigt på ett annat sätt nämligen med målade eller broderade fanor med släktvapen och anvapen. De snidade vapnen och fanorna tjänade alldeles samma ändamål och här förekommer en till synes ganska meningslös upprepning som emellertid som regel förekommer vid de förnämligare svenska begravningarna under 1600-talet. Förklaringen

HUVUDBANER
Gustaf Wacht

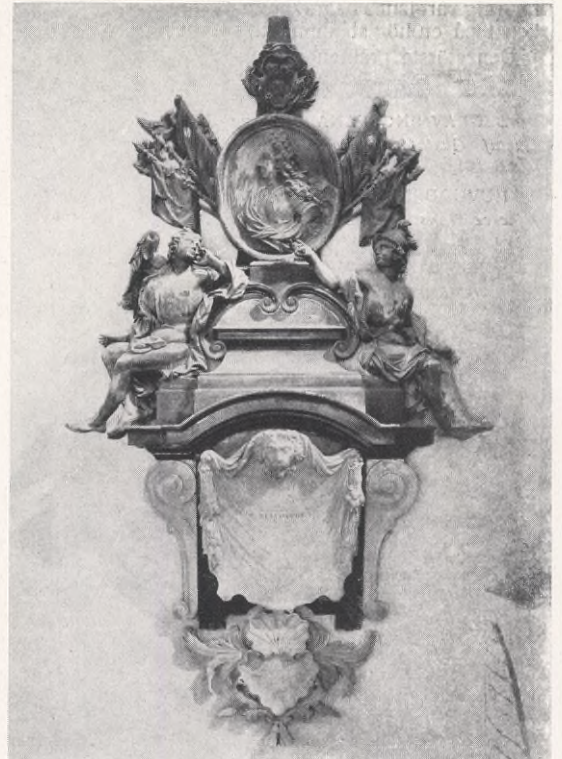
för greve Carl
meister † 1697.

nor, förekommo. Vid härförars begravning bars också troféer.

Alla dessa föremål upphängdes efter begravningen i den dödes gravkapell eller i den kyrka där han hade sin grav och de flesta av våra äldre kyrkor ha ännu bevarade större eller mindre samlingar av sådana begravningsminnen. Vanligast äro de snidade vapnen, huvudbaner. Fanorna äro däremot ganska sällsynta

GREVE CARL LEIJONHUFVUDS GRAV.

EPITAFIUM öfver friherre Knut Leijonhufvud † 1700. Troligen utfört av Bernhard Fouquet.

emedan de fortare blivit förstörda. Ofta finnas endast stängerna bevarade men även i sådan form förmå dessa gamla minnen ofta att skänka en rik stämning åt det rum där de sitta. Som ett gott exempel härpå kan nämnas det Wrangel-ska gravkoret vid Skoklosters kyrka.

Då huvudbaneren vuxit till sådan storlek att de blivit obärbara upphörde man att använda dem. Man uppsatte i stället epitafier av trä eller sten på kyrkornas väggar, ett bruk som också tidigare förekommit.

Här meddelade bilder lämna några prov från Riddarholmskyrkan på begravningskonst av omtalat slag.

HUVUDBANER för greve Gustaf Maurits Lewenhaupt † 1700.

General H. O. Hjalmarssons jordfästning försiggick den 20 dec. under imponerande former i Uppsala domkyrka. I procession, som ledsagade den bortgångne till kyrkan, deltog officerare från Vaxholms grenadjärregemente, Upplands infanteri- och artilleriregementen samt Värmlands regemente, representanter för finska legationen i Stockholm, en deputation från Svenska brigaden i Finland under brigadens förbehängda fanor samt vidare ett stort antal enskilda personer i framskjuten ställning. Jordfästningen förrättas

samt präktiga sniderier i för och akter.

Osebergsskeppet, som mäter över 20 meter i längd och 5 meter i bredd, upprävdes år 1894 i en stor hög vid Oseberg nära Tönsberg under ledning av den svenskfödde professorn Gabriel Gustafsson samt konserverades och uppställdes i en särskild byggnad invid universitetets oldsakssamling. Mast, rån och åror äro bevarade. I fartyget lägo tvorne kvinnor begravda jämte en mängd husgerådssaker och andra föremål, däribland en vagn och fyra slädar. Den ena av kvinnorna anses vara Harald Hårfagers farmor, drottning Åsa, efter vilken hennes änkesäte Oseberg (Åseberg) fått sitt namn. Hon dog i mitten av 800-talet och bisattes i sin lustjakt, över vilken en hög uppkastades.

Foto. Finn, Uppsala.

Kliché: Iungf Stiftversparr.

GENERAL H. O. HJALMARSSONS BEGRAVNING. Den blomsterhöljda kistan i Uppsala domkyrka.

Vid Kungl. Svenska Segelsällskapets ordinarie höstmöte överlämnades till sällskapet ett av professor Emil Österman målat porträtt av dess ordförande kabinettskammarh. Oscar Holtermann. Porträttet har utförts på uppdrag av en skara ledamöter som en hedersbevisning och ett tack för kabinettskammarherre Holtermanns mångåriga verksamhet inom sällskapet.

*
En ståtlig hedersgåva från Island överlämnades kort före jul till direktör Ragnar Lundborg, Stockholm, till tack för dennes arbete för Island. — Under direktör Lundborgs vistelse i Reykjavik i somras utförde en av Islands främste konstnärer, bildhuggaren

Efter fotografi

Kliché: Bengt Silfversparre.

EN ISLÄNSK KONSTNÄRSGÅVA. *Porträttmedaljong av direktör Ragnar Lundborg och fru, utförd av Islands främste konstnär, bildhuggaren Rikardur Jonsson och överlämnad till direktör Lundborg så om en erkänsla för dennes arbete för Island*

Vidst. bild: PORTRÄTTBYST AV FRAMLIDNE REKTOR AXEL FALK, utförd av läroverksadjunkten Folke Berlinde. Södertälje, och skänkt till läroverket där av vänner till den avlidne.

I februari kommer en svensk vetenskaplig expedition, bestående av direktör Sven Lovén i försäkringsbolaget Fylgia, assistenten vid Etnografiska museet, fil. dr Gerhard Lindblom samt amanuensen vid Lunds zoologiska institution, fil. mag. H. Granvik, att avresa till Ostafrika, närmare bestämt till Mount Elgon öster om Uganda. Expeditionens medlemmar komma att bedriva zoologiska, botaniska och etnografiska studier varjämte direktör Lovén kommer att speciellt ägna sig åt att med de modernaste kameror fotografiera djurlivet i de genomforskade områdena. Även en fonograf medföres för upptagande av språk och musikmaterial.

Mount Elgon, ett av världens största vulkanområden, är berömt för sina grottor och hålor, flera hundra fot djupa in i berget, vilka grottor, dess invånare och kulturlagren veder-

K. S. S. S. ORDFÖRANDE, KABINETTSKAMMARHERRE O. HOLTERMANN. *Porträtt tolja av professor Emil Österman.*

Rikardur Jonsson, en stor porträttmedaljong av dir. Lundborg med fru. Denna skulptur har sedan gjutits i brons och försetts med inskription från givarna, bland vilka märkas åtskilliga av Islands främste män särskilt inom politikens och vetenskapens värld.

Gjutningen är verkställd i två exemplar, av vilka det andra förvaras å museet i Reykjavik.

Konstnären Rikardur Jonsson väntas i vår på ett besök till Stockholm, för att sedan begiva sig på en studiefärd till Rom.

A bilden synes skulptören stående invid det då ännu icke fullt färdiga konstverket.

*
En byst över framlidne rektor Axel Falk avtäcktes den 22 dec. under högtidliga former i Södertälje läroverks aula. Bysten, som av vänner till den bortgångne skänkts till läroverket, har utförts av den som framtående skulptör kände läroverksadjunkten Folke Berlinde i Södertälje.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfversparre.

gen ännu aldrig utforskats. Där bo batustammar i nära kontakt med hamniska stammar, en särdeles primitiv folktyp, som utövar en sällsam form av kannibalism, de begrava nämligen icke sina döda utan äta delvis upp dem och överlämna resterna åt rovdjuren. Enbart studiet av denna kannibalism, som sannolikt vilar på religiös grund, kommer säkerligen att bli en av expeditionens intressantaste uppgifter.

Expeditionen ledare, direktör Lovén, som också påtagit sig den väsentliga ekonomiska risken för färden har sedan lång tid tillbaka bedrivit ingående entomologiska studier i Skandinavien och Italien och därjämte sysselsatt sig med fotografering med tillhjälp av den modernaste vetenskapliga utrustning. Doktor Lindblom har genom en tidigare expedition till Afrika 1911—12 och genom sina värdefulla avhandlingar och publikationer över det då samlade rika materialet, förvärvat sig ett namn som afrikanist långt utöver fackkretsar.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfversparre.

DIR SVEN LOVÉN, ledare av en svensk expedition till Ostafrika i början av 1920.

Foto. Blom, Västerås.

Kliché: Bengt Silfversparre.

STADSARKITEKTEN I VÄSTERÅS E. M. HAHR, 50 år d. 17 dec. Data i V. Portr.-galleri.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

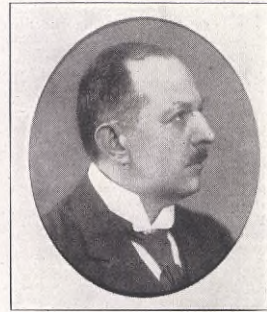
W. A. F. EKENGREN.
F. d. Stadsmästare. — Stock-
holm. 85 år 9 jan.

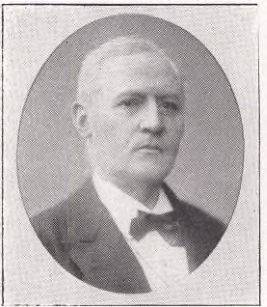
K. A. PALMQVIST.
F. d. Folkskollärare. — Lands-
krona 80 år 24 dec.*

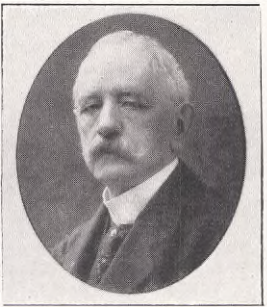
C. HANSSON.
Rådman. — Ulricehamn.
65 år 12 jan.*

S. A. W. LINDAHL.
Grosshandlande. — Karls-
krona. 50 år 7 jan.*

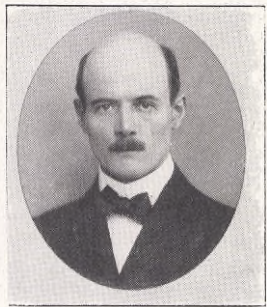
A. V. BÄCKLUND.
F. d. Professor. — Lund.
75 år 11 jan.*

P. G. E. BEIJER.
F. d. Förste Bibliotekarie.
Stockholm. 75 år 9 jan.*

J. T. WESTRIN.
F. d. Förste Arkivarie. — Stock-
holm. 70 år 12 jan.*

J. O. ROOS AV HJELMSÄTER.
Nyttnämnd chef f. Statens
Prövningsanstalt*.

S. H. V. K. ÅKERHIELM.
Friherre. — F. d. Major.
Mullsjö 75 år 20 dec.*

F. B. H. SANTESSON.
F. d. Bandirektör. — Uppsala
70 år 8 jan.*

J. R. V. BJÖRNSTRÖM.
Kansliråd — Stockholm.
55 år 6 jan.*

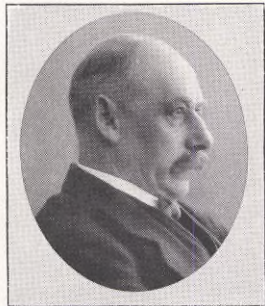
O. THORMARK.
Postdirektör. — Malmö.
50 år 8 jan.

G. F. HEDVALL †.
F. d. Redaktör. — Stockholm.
F. 44. † 23 dec.*

M. PAULSEN †.
F. d. Stationsinspekt. — Char-
lottenberg. F. 48. † 19 dec.*

G. L. PETERSSON †.
F. d. Sparbanksdir. — Lands-
krona. F. 56. † 28 dec.*

H. O. FALK †
Förut. Statsråda F. d. Reg.-rdd.
Stockholm. F. 69. † 24 dec.*

* Data å nästa sida.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

KARI PALMQVIST. Folkskollär.-ex. 69, lär. i Norrköping 69—70. I Landskrona 70—09. Tj.-gör som bibliotekarie v. Landskrona landsförsaml. bibl. sdn 80.

CARL HANSSON. Har sdn 01 deltagit i Ulricehamns kommunala angelägenheter; under många år stadsfullm., v. ordf. i drätselkomm. samt t 29 ordf. i byggn.-nmd.; rådmän sdn 13, kyrkfvård s. å. Styr.-ordf. o. verkst. dir. i Ulrice. elektr. kraft a.-b. 08—16.

SVANTE LINDAHL. Sdn 93 delg. i ost-engrosaffären Ael Lindahl i Malmö. Led. av stadsfullm. 11—19. drätselk. 01—19, slakthusstyr. 17, v. ordf. 19. Under många år prisdomare v. ostutställn. i Skarab., Söderm. m. fl. län. Ordf. i stadens hästuttag-nmd, kassaafvalt. i Ensk. småbarnsskolan. Led. av Karlskr. hand.-fören. fullm., suppl. i styr. f. Riksbankens avd.-kontor, styr.-led. i utskänkn.-bol. Led. av kyrkoråd.

VICTOR BÄCKLUND. Stud. 61, fil. d. r. o. doc i astron. i Lund 68, i geometri 69, e. o. prof. i mek. o. matem. fysik 78, professor i fysik 1900—10. Rektor v. Lunds univ. 07—09.

PETER BELIER. Stud. 62, fil. d. r. 74; e. o. aman. i K. Bibliot. s. å., ord. 90, bibliotekarie där 02, förste bibl. 09—12. Led. ar styr. f. Tekn. skolan i Stockh. 07.

THEODOR WESTRIN. Stud. 69, fil. d. r. 75; tj.-man i Riksarkivet 76, arkivarie där 97, förste arkiv. 09—17. Led. av Vitterh., hist. o. ant. akad. Skand. samf., skattmäst. i Hist. fören. Huvudredaktör av Nord. familjebok 1:a uppl. 94—99, medred. f. 2:dra uppl. 01, huvudred. sdn 06; ordf. i red. komm. Sekr. i sällsk. Idun 06—13. Hist. förf.

JOHN ROOS AF HIELMSÄTER. F. 78, avg.-ex. fr. Tekn. högsk. E. 99, stud. v. högsk. avd. f. kem. teknologi 99—1900 o. vid Polytechn. i Zürich 1900—01. Anst. v. Thomas A. Edisons labor., Orange, 01—03. Ing. v. Tekn. högsk. materialprov.-anst. 03—07, tf. förestånd. i densamma samt ex. lär. v. högsk. 07, ord. förestånd. 18. I dagarne utn. t. chef i det nyinr. ämbetsverket Statens provningsanstalt, m. generaldirektörs tjänsteansställn. o. professors namn.

HJALMAR ÅKERHJELM. Ulijn v. N. Skån. Inf.-reg. 63, sec. ljt:n i danska armén v. 5. Inf.-reg. maj—avg. 64, ljt:n. v. N. Skån. Inf. reg. 70, kpt:n i an 71, v. Vendes frångåt. 94, transp. t. Göta träningsk. 02, major 05 Deltog med utmärkelse i danska kriget 64, tilldelades Dannebrogorden o. ältägsmedaljen; emottog v. 50-årsminnet 14 ur konungens hand dannebrogsmännens hederstecken var till kom livstids pension. Justerare av mätt o. vigt. 87—94, 1900—20. Ordf. i Mullsjö R. Korskrets 18.

HUGO SANTESSON. Avg. fr. Tekn. inst. i Stockh. 69, nivell. v. Statens

JANNE RYDBERG †.

Forts. fr. sid. 227.

Än vidare uppvisade han, att de olika ämnenas serier motsvara varandra, vilket i den matematiska formuleringen tar sig uttryck i en generell konstant, som är gemensam för de olika kemiska elementens spektralserier. Det är denna konstant som fått namnet den Rydbergska och haft sin särskilda betydelse därigenom, att den lät ana, att i alla kemiska atomer förefinnes samma svängningskälla, men att dennas svängningar variera från element till element alltefter dessas speciella struktur. Rydberg själv sysselsatte sig ivrigt med tolkningsförsök på denna basis, men det blev en dansk forskare Niels Bohr förbehållit att göra den slutgiltiga upptäckten av atomernas struktur, då han 1913 framlade sin atommodell. Enligt denna modell består atomen av en positivt laddad kärna, omkretsad av negativt laddade elektroner, vilka röra sig som planeter i cirkelformiga banor kring kärnan. När en elektron springer över från en bana till en annan, utsändes ljus av bestämd våglängd och bestämt svängningstal. Med denna teori har det lyckats Bohr att på teoretisk väg fullt bestämma Rydbergs konstant. På något liknande tankevägar var Rydberg själv inne i sin 1906 utgivna skrift: "Elektron, der erste Grundstoff", som vid sin framkomst väckte åtskilligt uppseende.

Rydberg hörde till de forskare, som i livet aldrig kommit till full rätt i sitt fädernesland. Mera var detta fallet i främmande länder. Han blev aldrig ledamot av svenska vetenskapsakademien, men väl av Englands högt ansedda Royal Society. Åtminstone vid den öppna graven bör ej håller svensk hyllning utebliva.

Rydberg sörjes närmast av efterlevande maka, född Carlsson, samt en son och tvenne döttrar.

MATHILDA BROSTRÖM.

Forts. fr. sid. 227.

av honom grundade rederiaffären följdes av oavbruten framgång, nådde allt större omfattning och räknas nu som landets största företag i sitt slag. Livligt intresserad av sin makes vittomfattande affärsverksamhet förstod den nu hänsomnade att genom sin ljusa livssyn och friska glättighet, sitt varma hjärtelag att i sällspord grad sprida lycka inom det egna hemmet.

Enkel och flärdfri trots den framskjutna sociala ställning hon efter hand kom att intaga, bevarade hon

järn-byggn. 72, bänng. v. Stat. Järnv. traf. 74—77, tf. stat.-ing. 84, avd.-ing. 88. Änjo bänng. 92—01, tf. bandir. 95, arb.-chef v. statsbanebyggn. v. Boden—Morjärv 98, genom Bohuslän 1900. Bandirektör o. led. av distr.-förvalt. v. 5:te distr. 02—15.

JOHAN BJÖRNSTRÖM. Stud. 83, hovr.-ex. 90, v. hvd 93, omb.-man i V. o. V.-byggn.-styr. 1900, aud. i F. Svea art.-reg. 02, kansli-sekr. 05, föredrag. i reger.-rätten 09, kansli-råd o. byråchef i Civildep. s. å. Sekr. i lantpolis-komm. Led. av styr. f. Dahliarkshytte a.-b.

Till portr. å sid. 236.

ERIK HAHR. Elev v. Tekn. sk. i Stockholm 88—91, studier utoml. 92—94. Anst. h. arkitekt. Agl. Lindegren o. Fr. Liljekvist 94—97; privat arkit. i Stockholm sdn sistn. År. Stadsarkitekt i Västerås, f. vilket samhälle han utfört ett flertal monumentala byggnader bl. vilka Aseas komplex, teatern, sparb.

FREDRIK HEDVALL †. Stud. 63, priv. lär. 63—64 o. 66—69, skadespelare o. litteratör v. H. Agardhs linska teatersällsk. 65—66; Red. av Falu Posten 70, medarb. i Gelle Posten s. å., dess red. o. utgiv. 71—04, därefter korresp. fr. Stockholm t. fl. landsortstidn. På sin tid led. av Gävle stadsfullm., fattigv.-styr., mångårig ordf. i Arbetarfören. o. senare i Arbet.-inst. Ordf. v. pressmötet i Gävle 95, deleg. v. Journalistkongr. i Paris 1900. En av Sv. tidn. utg. fören. första styr.-led., en av stift. av Nordsv. pressfören. och dess ordf. t. 04.

MARTIN PAULSEN †. Telegrafist o. bilj. v. norska statsbanorna 63, e. o. telegraf. v. svenska statsbanorna 68, stat.-skr. 71, stat.-insp. v. Floda 82, v. Charlottenberg 97—13. Kommunala o. municipala uppdrag 06—19. Led. av styr. f. Värml. e. banks avd.-kontor.

GUSTAF PETTERSSON †. Inneh. bokhandel i Landskrona 84—12. Under en följd av år verkst. dir. i Landskrona sparbank, Lkrona teater a.-b. v. ordf. o. kassör i styr. f. Lkrona tekn. yrkesskola o. hand.-inst., kassa-förv. i hand.-fören., led. av styr. f. Lkrona—Hälsingb. järnv.-a.-b., stadens repres. i Sydsv. kraft a.-b.

HERMAN FALK †. Stud. 86, jur. ut. kand. 94, e. o. not. i Svea hovr. 95, lär. v. Skogsinst. i skogs- o. jaktförfattn. 05, konst. rev. sekr. 10. ord. 11, andre led. å Just.-dep. avd. f. lagärenden 11, häradshöv. i Kinds o. Redvägs doms. 14, suppl. f. Just. omb.-mannen 15, regerin.-råd 16, konsult statsråd 17; därefter ordf. i processkommissionen. (utredn. ang. en rättegångsreform).

även till livets slut sin hjärtevärm gent emot gamla vänner från gångna mindre lyckliga dagar. De förpliktelser utåt, rikedomens ålade, inlöste hon genom en rad av betydande donationer, bland vilka kunna nämnas 50,000 kr. till Göteborgs stadsteater, 20,000 kr. till restaurering av Johanniskyrkan och 100,000 kr. till Göteborgs Sjömanshus.

Den bortgångna sörjes närmast av en son, skeppsredaren, förutv. statsrådet Dan Broström samt två döttrar, Elin, gift med grossh. J. Alb. Janson, och Karin, gift med kapten H. Jacobson vid Göta art.-regemente.

Fru Eleonora Johansson grosshandlaren Joh: Johanssons efterlämnade maka, avled den 29 dec. i sitt hem i Göteborg, 75 år gammal.

Den bortgångna, som var född i Göteborg och dotter till hr Andrew Bourn och hans maka, född Hallberg, ingick 1868 äktenskap med grosshandlaren Joh: Johansson, som tillsammans med grosshandlaren Chr. Carlander grundade den stora firman Johanssons & Carlander samt Gamlestadens fabrikers aktiebolag. Varmt religiös utövade den bortgångna tillsammans med sin make liksom även efter hans frånfälle en omfattande välgörenhet, vilken utövad i det tysta icke sökte yttre uppmärksamhet och erkännande. Även stora donationer äro knutna till hennes namn, däribland 200,000 kr. till St. Jakobs kyrka och 150,000 kr. till Metodistkyrkans teologiska seminarium i Uppsala.

Närmast sörjande äro barnen, grosshandlarna Knut och Sten Mark, godsägarna Ragnar, Johannes och Len-nart Mark, disponent Eskil Mark samt två döttrar, den ena gift med grosshandlaren Charles Sinclair och den andra med ingenjör Gunnar Tellander.

ETT TACK FÖR 1919 OCH ETT LYCKOSAMT 1920

tillönska vi HVAR 8 DAGS läsare och medarbetare liksom alla firmor och enskilda personer med vilka tidningen står i affärsförbindelse.

HVAR 8 DAGS REDAKTION, ANNONSAVDELNING OCH EXPEDITION.

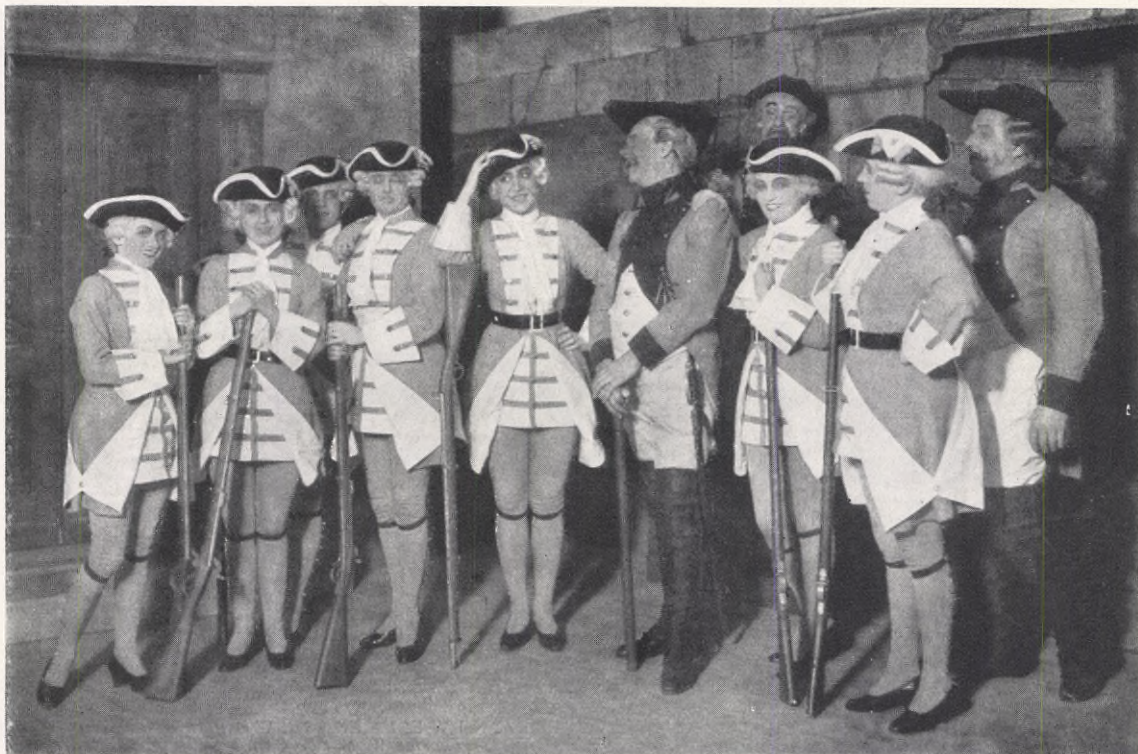

Foto. Amberg & Premsa, Stockholm.

Kilich: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Sthlm—Gbg.

TVÅ VAUDEVILLE-PREMIÄRER PÅ INTIMA TEATERN I STOCKHOLM "DEN NYA GARNISONEN" ELLER "SJU FLICKOR I UNIFORM." Fru Erastoff (med handen vid hatten)

Forts. fr. sid. 231.

av husets folk. Jag vaknade först långt fram på förmiddagen. Men jag blev med ens klarvaken: bredvid mig på kudden låg dockan, Karin Sofia, alldeles som jag lagt henne hos Anna den där höstnatten i kolkojan. Jag reste mig upp och höll dockan framför mig, hon slog upp ögonen och stirrade på mig med sin stela, vidöppna blick. Jag tyckte hon såg ut som en människa, s. m. med ens blir varse något förfärligt. Det var som om hon stått färdig att berätta mig, att jag mistat något kärt och dyrbart.

Jag stoppade henne med skälvande hand under täcket och ringde. Min syster kom in.

— Bed Anna komma hit, sade jag.

Hon såg lugnt på mig och svarade:

— Anna är inte här. Jag har skaffat henne plats, medan du var borta. Hon reste i morse.

Det kändes som om en kall fläkt svept om mitt hjärta.

— Vad då för plats? sade jag.

— Som barnflicka hos en bruksdisponent.
— Ville hon det?

— Hon bad mig till och med om det.

När min syster gått, tog jag åter fram Karin Sofia och såg på henne. Jag hade fått henne tillbaka; Anna hade återgivit mig tecknet på min tillgivenhet. Hon hade sett, att hon inte ensam ägde den längre, och hon ville inte dela. Hon hade också själv lämnat mig i den för hennes uppfattning riktiga stunden. Med en vuxen kvinnas nobla stolthet hade hon förstått, att när tillgivenheten svalnar, är det alltid något, som sker av nåd. För hennes enkla skogsbarnsblick var splittrad tillgivenhet detsamma som svalnad tillgivenhet. Och hon kunde inte ta emot nåd av mig, som tjänat med henne i drottning Karin Sofias tempel. Det hade hon sänt Karin Sofia att säga mig med tack och farväl.

Foto. Amberg & Premsa, Stockholm.

Kilich: Bengt Silfversparre.

"NEJ" av J. L. Heiberg. Fröken Ines Lundmark och herr Winge.

Jag tänker ofta på dig, lilla Anna, i denna värld av halvheter och ljumhet.

En fotograf.
EX-KRONPRINS WILHELM (X) FIRAR JUL BLAND TYSKA KRIGSBARN I WIERINGEN. Till Wieringen ankommo nyligen ett 50-tal tyska krigsbarn för att erhålla vård och näring. Av dessa tog exkronprins Wilhelm två till sig och på julaftonen låt han uppsätta en gran och inbjöd alla sina små landsmän till julfäst.

Den ryska kosackgeneralen *furst Awaloff-Bermond* vilken i spetsen för ryska och tyska stridskrafter under det gångna året varit invecklad i krig med de nybildade baltiska småstaterna och av dem besegrats, har i dagarna anländt till Berlin. Vid ankomsten mottogs han av ett stort antal ryska officerare, vilka f. n.

Efter porträtt.
GENERALMAJOREN FURST AWALOFF-BERMONDT, f. d. ledare av västryska armén, nu i Berlin

uppehålla sig i den tyska huvudstaden. Enligt en version avser *furst Awaloff-Bermond* med sitt besök i Berlin endast att genom inläggning på en nervklinik återvinna sin genom utståndna strapatser och lidna motgångar nedbrutna hälsa. Enligt andra uppgifter har fursten kommit till Berlin för att konferera med de tyska myndigheterna, särskilt med riksförsvarsministern *Noske*. Fursten har med hänsyn till

sina ryska trupper råkat i en utomordentligt svår situation genom det tyska riksförsvarsdepartementets åtgärd att lägga beslag på de sedelmassor, som tryckts i Berlin för den s. k. västryska regeringen, på vilken fursten stödde sig och sitt fälttåg mot Baltikum.

Till illustr. å sid 232.

Det svenska undsättningsarbetet till förmån för de hungrande Wienbarnen fullföljes med alltjämt samma varmhjärtade intresse och målmedvetna energi. Av allt att döma kommer pänninginsamlingen att giva ett synnerligen gott resultat liksom även betydande mängder matvaror och beklädnadsartiklar utöver vad som redan expedierats torde komma att avsändas härifrån.

För de Wienbarn som i somras gästade Sverige anordnade svenska kolonien i Wien på initiativ av direktör *Holmgren* den 20 dec. en fäst i stadens rådhus. Bland de närvarande märktes svenska sändebudet *Ewerlöf*, ordf. i Wiens svenska förening konsul *Olofson*, ombudet för svenska Röda korset landshövding *Roos* med fru, Wiens borgmästare *Reumann* m. fl.

Under fästen höll borgmästare *Reumann* ett tal, varin han å Wienbefolkningens vägnar i varma ordalag tackade den svenska regeringen för dess hjälpargärning liksom även hjälpkommittén och det svenska folket för det bistånd, som lämnats den österrikiska huvudstadens lidande befolkning.

INNEHÅLL:

Professor Herman Nilsson-Ehle (biografi och helsidesporträtt). — Professor Janne Rydberg †. — General H. O. Hjalmarsons fordfästning. — Svenska undsättningsarbetet för Wienbarnen. — Fru Mathilda Broström †. — Fru Eleonore Johansson †. — Tyske exkronprinsens julfäst för tyska krigsfångeborn. — Kosackgeneralen furst Awaloff-Bermond i Berlin. — "Röda stjärnans" hästvärdskurs i Göteborg. — Porträtt och bilder till den svenska och utländska dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri. — Äldre begravningskonst i Riddarholmskyrkan. Av professor Martin Olsson. — "Dockan." Novell av Gustaf Johansson.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjödes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovillkorligt förbud.